

Konteksty – czym są i czy naprawdę są tak ważne?

Najważniejszą częścią pracy pisemnej są

Kompetencje literackie i kulturowe (kik) (maksymalnie 16 punktów)

Funkcjonalność wykorzystania utworów wskazanych w poleceniu (lektury obowiązkowej oraz innego utworu literackiego).	Poziom argumentacji wypowiedzi; erudycyjność wypowiedzi	Liczba punktów	Błędy rzeczowe
Dwa utwory wykorzystane w pełni funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> Bogata argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	16 pkt	Za każdy błąd rzeczowy należy odjąć 1 pkt od ogólnej liczby punktów przyznanych za KLIK (od 0 do 16; bez punktów ujemnych).
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. Co najmniej jeden kontekst wykorzystany funkcjonalnie. 	15 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. W pracy kontekst/konteksty wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	14 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	13 pkt	
Jeden utwór wykorzystany w pełni funkcjonalnie, a drugi – częściowo funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> Bogata argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	12 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. Co najmniej jeden kontekst wykorzystany funkcjonalnie. 	11 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja. W pracy kontekst/konteksty wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	10 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	9 pkt	
Dwa utwory wykorzystane częściowo funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> Trafna argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. Praca zawiera fragmenty erudycyjne. 	8 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. Co najmniej jeden kontekst wykorzystany funkcjonalnie. 	7 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja. W pracy kontekst/konteksty wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	6 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	5 pkt	
Tylko jeden utwór wykorzystany częściowo ALBO w pełni funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> Trafna argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. 	4 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. Co najmniej jeden kontekst wykorzystany funkcjonalnie. 	3 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja. W pracy kontekst/konteksty wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	2 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	1 pkt	
Żaden utwór nie został wykorzystany przynajmniej w części funkcjonalnie.		0 pkt	

Wniosek? Za 2 konteksty użyte funkcjonalnie można uzyskać max 3 pkt. 😊

Dlaczego musimy używać kontekstów?

Wymagania szczegółowe (Kształcenie literackie i kulturowe):

Czytanie utworów literackich. Uczeń:

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji,

11) rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych,

12) w interpretacji utworów literackich odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, Dziadów cz. II oraz Pana Tadeusza Adama Mickiewicza, Zemsty Aleksandra Fredry, Balladyny Juliusza Słowackiego

13) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne,

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny,

16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

3. w Warunkach i sposobie realizacji:

Podstawa programowa dla szkoły ponadpodstawowej: liceum ogólnokształcącego i technikum przywraca chronologiczny układ treści, który pozwala na poznawanie utworów literackich w naturalnym porządku, tak jak one powstawały z uwzględnieniem różnorodnych kontekstów, w tym kulturowych, historycznych, filozoficznych.

Czym jest kontekst?

- ✚ Nawiązaniem
- ✚ Inspiracją,
- ✚ Dialogiem między tekstami (intertekstualność)

Cieżko nie osadzić utworu w epoce, w życiu twórcy, w historii. Powiązanie dzieła i wskazanie wspólnych zależności to kontekst.

Rodzaje kontekstów

1. literacki – nawiązanie do innego tekstu literackiego
2. historycznoliteracki – nawiązanie do epoki
3. mitologiczny – nawiązanie do mitologii

4. biblijny – nawiązanie do Biblii
5. filozoficzny – nawiązanie do filozofii, do założeń filozofów
6. kulturowy – nawiązanie do innego tekstu kultury (obraz, film, rzeźba)
7. biograficzny – nawiązanie do biografii autora
8. historyczny – nawiązanie do wydarzeń historycznych
9. religijny – nawiązanie do religii
10. społeczny – nawiązanie do socjologii – mówienie o społeczeństwie, jego warstwach
11. polityczny – nawiązanie do spraw, ustrojów politycznych
12. egzystencjalny – nawiązanie do filozofii egzystencjalnej, miejsca człowieka,

Kontekst należy rozumieć jako odniesienie się przez zdającego w pracy do np.:

- 1) innego utworu literackiego niż wskazany w poleceniu
- 2) historii literatury
- 3) teorii literatury
- 4) charakteru epoki
- 5) biografii autora
- 6) filmu, spektaklu teatralnego
- 7) utworu muzycznego, dzieła plastycznego
- 8) mitologii
- 9) Biblii
- 10) religii
- 11) historii
- 12) filozofii
- 13) kwestii politycznych
- 14) kwestii społecznych,

wybrane przez zdającego w sposób celowy, przydatne do osadzenia omawianego utworu w szerszej perspektywie i pogłębionego odczytania sensów utworu literackiego, do którego zdający odwołuje się w wypracowaniu. Funkcjonalne wykorzystanie kontekstu polega na trafnym jego doborze ze względu na rozważany problem; kontekst pogłębia i rozwija omawiane zagadnienie. Pogłębienie i omówienie danego zagadnienia poprzez konteksty nie oznacza konieczności dogłębnej analizy samych kontekstów jako takich; w szczególności nie może prowadzić do dygresji stosowanej niefunkcjonalnie.

7. Kontekst wykorzystany częściowo funkcjonalnie to odniesienie wyłącznie na poziomie przywołania, np. informacji, wydarzenia; kontekst jest poprawny, ale ogranicza się tylko do funkcji informacyjnej, nie pogłębia i nie rozwija omawianego zagadnienia.

8. Kontekst poprzez odniesienie się przez zdającego do innego utworu literackiego niż wskazany w poleceniu nie jest wykorzystany funkcjonalnie, jeżeli zdający wyłącznie streszcza ten utwór lub wybrane jego wątki, ale nie wyciąga żadnego wniosku, nie formułuje żadnej refleksji związanej ze streszczonym utworem.

Uwaga! Błąd rzeczowy dotyczy także kontekstu.

Podstawa programowa z języka polskiego obliuguje nauczyciela do kształcenia umiejętności uczniów w zakresie odczytywania dzieła literackiego w kontekstach wiążących się z różnymi płaszczyznami:

Płaszczyzna	Kontekst	Przykład
plan życia autora	biograficzny	związek <i>Trenów</i> ze śmiercią córki Jana Kochanowskiego
plan zdarzeń historycznych, politycznych	historyczny	doświadczenia II wojny światowej w poezji Krzysztofa Kamila Baczyńskiego
plan przemian ustrojowych, społecznych	społeczny	Przemiana poglądów Cezarego Baryki na temat rewolucji (<i>Przedwiośnie</i> Stefana Żeromskiego)
plan idei filozoficznych	filozoficzny	koncepcja świata jako teatru we fraszce Jana Kochanowskiego <i>O żywocie ludzkim</i>
plan idei religijnych	religijny	toposy <i>deus artifex</i> (Bóg artysta) oraz <i>deus faber</i> (Bóg rzemieślnik) w pieśni <i>Czego chcesz od nas, Panie</i> Jana Kochanowskiego jako odzwierciedlenie renesansowego ładu świata
plan innych dzieł literackich	literacki	nawiązanie w <i>Innym świecie</i> Gustawa Herlinga-Grudzińskiego do <i>Zapisków z martwego domu</i> Fiodora Dostojewskiego
plan twórczości samego autora	macierzysty	pozostałe utwory z tomu <i>Wielka podróż</i> do odczytania sensu wiersza Stanisława Balińskiego <i>Do tamtej</i>

Konteksty wymagane są w:

- **części ustnej egzaminu maturalnego** – w zadaniu 1. (lektura obowiązkowa), którego schemat jest ściśle określony, np.:

Motyw cierpienia niezawinionego. Omów zagadnienie na podstawie „Dżumy” Alberta Camusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

- **części pisemnej** – konteksty na poziomie podstawowym mogą być wymagane przy wybranych zadaniach w teście historycznoliterackim oraz są konieczne – na poziomie podstawowym i rozszerzonym – przy pisaniu wypracowania, z tym, że na poziomie podstawowym wymaga się odniesienia do dwóch kontekstów, a na rozszerzonym¹ – do jednego.

Ważne:

(z Informatora)

- kontekst musi być bezpośrednio związany z analizowanym utworem lub problemem zawartym w temacie wypracowania

- kontekst nie może polegać jedynie na „pochwaleniu się swoją wiedzą czy erudycją”, nie mogą to też być informacje luźno związane z omawianym utworem lub zagadnieniem, ale mają służyć pogłębieniu sensu analizowanego dzieła lub problemu
- wprowadzenie kontekstu nie wymaga tworzenia nowego akapitu, **czasem wystarczy jednozdaniowa informacja** – ważne, żeby okazała się funkcjonalna.

Przykłady:

[20220113 Materiały dodatkowe 1 Konteksty.pdf \(cke.gov.pl\)](#)

Strona 8

Ćwiczenia do kontekstów robić można na wiele sposobów

1. Dopasuj dzieła do konkretnych kontekstów:

historycznoliteracki

Dotyczy najbliższego otoczenia analizowanego dzieła i obejmuje: wiadomości o autorze, genezę utworu, stosunek utworu do tradycji literackiej i do epoki, w której powstał utwór, recepcję utworu. Dotyczy więc tych informacji o dziele i okolicznościach jego powstania, które mają istotne znaczenie dla jego zrozumienia. Bez wykorzystania tego kontekstu odczytanie sensu dzieła literackiego często nie jest możliwe lub zostaje znacznie spłycone, zubożone czy wypaczone.

Jakie lektury przychodzą Ci do głowy? Które zrozumiemy lepiej przez pryzmat epoki?

Poziom podstawowy

Antyk

Biblia, w tym fragmenty Księgi Rodzaju, Księgi Hioba, Księgi Koheleta, Pieśni nad Pieśniami, Księgi Psalmów, Apokalipsy św. Jana

Jan Parandowski, *Mitologia*, część I Grecja

Homer, *Iliada* (fragmenty)

Sofokles, *Antygona*

Średniowiecze

Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu (fragmenty)

Legenda o św. Aleksym (fragmenty)

Lament świętokrzyski (fragmenty)

Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią (fragmenty)

Pieśń o Rolandzie (fragmenty)

Gall Anonim, *Kronika polska* (fragmenty)

Dante Alighieri, *Boska Komedia* (fragmenty)

Renesans

Jan Kochanowski, *Odprawa posłów greckich*

Piotr Skarga, *Kazania sejmowe* (fragmenty)

Barok

Jan Chryzostom Pasek, *Pamiętniki* (fragmenty)

William Szekspir, *Makbet*

Molier, *Skąpiec*

Romantyzm

Adam Mickiewicz, *Konrad Wallenrod*, *Dziady* cz. III

Juliusz Słowacki, *Kordian*

Pozytywizm

Bolesław Prus, *Lalka*

Eliza Orzeszkowa, *Gloria victis*

Henryk Sienkiewicz, *Potop*

Fiodor Dostojewski, *Zbrodnia i kara*

Młoda Polska

Stanisław Wyspiański, *Wesele*

Stefan Żeromski, *Przedwiośnie*

Wojna i okupacja

Tadeusz Borowski, *Proszę państwa do gazu*, *Ludzie, którzy szli*

Gustaw Herling-Grudziński, *Inny świat*

Hanna Krall, *Zdążyć przed Panem Bogiem*

Współczesność

Albert Camus, *Dżuma*

George Orwell, *Rok 1984*

Sławomir Mrożek, *Tango*

Marek Nowakowski, *Raport o stanie wojennym* (wybrane opowiadanie), *Górq „Edek”* (z tomu *Prawo prerii*)

Jacek Dukaj, *Katedra* (z tomu *W kraju niewiernych*)

Andrzej Stasiuk, *Miejsce* (z tomu *Opowieści galicyjskie*)

Olga Tokarczuk, *Profesor Andrews w Warszawie* (z tomu *Gra na wielu bębenkach*)

- ✚ Trudno mówić o *Pamiętnikach* Paska – nie wspominając o baroku i Sarmatyzmie,
- ✚ *Dziady* III warto omawiać w kontekście epoki, jej założeń

Jakie Ty widzisz możliwości?

✚

✚
✚

literacki

Dotyczy dalszego otoczenia analizowanego dzieła literackiego i zakłada intertekstualne odniesienia do innego utworu literackiego, do którego analizowany utwór może odsyłać wprost lub sygnalizować odniesienie w sposób ukryty (aluzja literacka). Odniesienie do innego utworu może zostać poczynione także po dostrzeżeniu podobieństwa problematyki łączącej oba teksty.

To najczęściej stosowany kontekst – to utwór, który ma taką samą tematykę, porusza ten sam motyw.

Jeśli piszesz o miłości i odwołujesz się do 2 utworów, to kontekstami mogą być 2 inne utwory.

Ważne! Jeśli używasz 4 lektur obowiązkowych, to egzaminator sam oceni, które utwory zrealizowane są lepiej i zaliczy do tekstu, a które do kontekstu.

✚ *Kordian* – motyw nieszczęśliwej miłości – możesz podać Wertera, Gustawa z *Dziadów IV*, a nawet Wokulskiego.

Które lektury wydają Ci się podobne? Co je łączy?

.....
.....
.....

biograficzny

Dotyczy pozatekstowej rzeczywistości analizowanego dzieła literackiego, obejmuje fakty z życia autora, które miały wpływ na powstanie dzieła literackiego oraz których przywołanie jest niezbędne dla zrozumienia sensu utworu. Przy czym nie jest obowiązkowa ani pożądana szczegółowa znajomość biografii twórcy, podobnie jak biograficzne czytanie tekstu literackiego. Kontekst biograficzny należy przywołać w przypadku tych utworów, których geneza wiąże się z ważnym wydarzeniem z życia autora i które trudno zinterpretować bez znajomości faktów biograficznych.

✚ *Treny* Jana Kochanowskiego pisane po śmierci córki – Urszulki
✚ III cz. *Dziadów* Adama Mickiewicza - z jaką częścią biografii twórcy Ci się kojarzy?

✚ Jaki inny utwór związane jest bezpośrednio z życiem autora? Może utwór poetycki?

.....

kulturowy

Dotyczy rzeczywistości pozatekstowej analizowanego dzieła literackiego i obejmuje odwołania do innych tekstów kultury, umożliwiające pogłębione odczytanie tego dzieła.

Tu świetnie sprawdzą się obyczaje i obrzędy.

✚ Jagna z Chłopów nie pozwala sobie obciąć warkocza, buntuje się przeciw tradycji, która mówi, że mężatki noszą krótkie włosy. Robi to, bo tak naprawdę jest buntowniczką.

✚ *Wesele* – Panna Młoda, która nie chce zdjąć butów – dlaczego?

.....
.....

✚ *Lalka* - czy pamiętasz, jakie zwyczaje łamie Wokulski?

.....

religijny

Dotyczy pozatekstowej rzeczywistości analizowanego dzieła literackiego i obejmuje wierzenia religijne, których przywołanie sprawi, że możliwe stanie się pogłębione odczytanie sensów utworu.

✚ *Dziady* III – Konrad wierzy w Boga, ale wypowiada mu „wojnę”, chce rządzić duszami ludzkimi, a nawet Bóg.

✚ Czy pamiętasz co o Bogu mówi Kochanowski? W trenach, hymnie, pieśniach?

.....
.....
.....

✚ Jakie inne lektury poruszają temat religii?

mitologiczny

To jeden z najłatwiejszych „do wyłapania” kontekstów. Dotyczy dalszego otoczenia analizowanego dzieła literackiego i obejmuje, tematy, toposy, archetypy (na poziomie rozszerzonym) mające swoje źródło w Mitologii (część I: Grecja) Jana Parandowskiego i umożliwiające poszerzenie odczytania utworu. Mitologia to jedno z dwóch ważnych źródeł kultury, którego motywy, tematy, wątki są przywoływane, reinterpretowane w wielu tekstach, co świadczy o nośności mitologii i ciągłości kultury.

✚ Konteksty mitologiczne są niezbędne dla odczytania np. wielu utworów Jana Kochanowskiego – pamiętasz jakieś?

.....
.....

✚ Jaki motyw mitologiczny dostrzegasz w *Dziadach* III?.....

.....
.....

biblijny

Dotyczy dalszego otoczenia analizowanego dzieła literackiego i obejmuje tematy, toposy, archetypy (na poziomie rozszerzonym) mające swoje źródło w omawianych fragmentach Biblii i umożliwiające pogłębione odczytanie utworu. Biblia to jedno z dwóch ważnych źródeł kultury, źródło wielu motywów i archetypów. Biblijne motywy, tematy, wątki są obecne w wielu tekstach literackich.

✚ Konteksty biblijne umożliwiają poszerzone odczytanie np. III cz. *Dziadów* Adama. W jaki sposób?.....

.....
✚ Czy pamiętasz kontekst biblijny ze *Zbrodni i kary*? Na czym polegał?

.....
✚ Czy masz inne pomysły na kontekst biblijny?

historyczny

Dotyczy pozatekstowej rzeczywistości analizowanego dzieła literackiego, obejmuje fakty historyczne, które wpłynęły na powstanie utworu literackiego oraz których przywołanie jest niezbędne do zrozumienia sensu utworu. Przy czym nie jest obowiązkowa ani pożądana szczegółowa znajomość wydarzeń historycznych, podobnie jak analiza historyczna utworu literackiego.

✚ Kontekst przydaje się w powieściach historycznych Sienkiewicza. Pamiętasz, kiedy i w jakich okolicznościach historycznych rozgrywa się *Potop*?

.....
.....
.....
✚ A może *Dziady III* łączą się z historycznym wydarzeniem? Jakim?

.....
.....
.....
✚ Czy jeszcze jakiś utwór ma ważne tło historyczne?

filozoficzny

Dotyczy pozatekstowej rzeczywistości analizowanego dzieła literackiego i obejmuje poglądy myślicieli, których przywołanie jest niezbędne dla zrozumienia sensu utworu. Pisarze, podobnie jak filozofowie, podejmują refleksję nad egzystencją człowieka, pytają o cel, sens ludzkiego istnienia. Aby zrozumieć przesłanie zawarte w utworze literackim, warto odwołać się do poglądów filozoficznych.

✚ *Pieśni* Kochanowskiego nawiązywał do filozofii. Jakiej?.....

.....
.....
.....
✚ A może pamiętasz *Dzumą* i występującą w niej filozofię?

egzystencjalny

Dotyczy pozatekstowej rzeczywistości analizowanego dzieła literackiego, obejmuje zagadnienia związane z istnieniem, bytem, doświadczeniem życiowym człowieka, które wpłynęły na powstanie utworu literackiego oraz których przywołanie jest niezbędne do pogłębionego odczytania sensu utworu.

To dosyć trudny do sprecyzowania kontekst. Każde spojrzeć na to, jak na swoje życie patrzy bohater.

- ✚ Pamiętaj, co o życiu mówi Makbet? Czym jest dla niego?

.....

- ✚ A Rzecki nakręcający lalki na wystawę sklepu?.....

.....

polityczny

Dotyczy pozatekstowej rzeczywistości analizowanego dzieła literackiego, obejmuje informacje związane z funkcjonowaniem władzy, ustroju, relacje między władzą a obywatelem, wpływające na powstanie utworu literackiego, których przywołanie jest niezbędne do poszerzenia interpretacji utworu. Przy czym nie jest wymagana szczegółowa wiedza na temat ustrojów politycznych.

- ✚ Ukazanie systemu totalitarnego w odniesieniu do *Roku 1984*. Jaki to ustrój? Czym się charakteryzuje?

.....

- ✚ Jaki inny utwór możemy omawiać poprzez to, co dzieje się w polityce?

.....

społeczny

Dotyczy pozatekstowej rzeczywistości analizowanego dzieła literackiego, obejmuje zagadnienia dotyczące życia warstw, grup, środowisk społecznych, wpływające na powstanie utworu literackiego, których przywołanie jest niezbędne do pogłębionego odczytania utworu.

- ✚ Jak społeczeństwo i miejsce, w którym żyje Rodion Raskolnikow wpłynęło na niego i jego decyzje?.....

.....

- ✚ Co dostrzega Baryka w Chłodku? Jak traktowani są chłopci? Jaka jest ich sytuacja?

.....

- ✚ Jakie inne utwory pokazują niesprawiedliwość i nierówność społeczną?

.....
.....
.....

Można jednak ćwiczyć konteksty inaczej. W utworze można doszukiwać się konkretnych kontekstów.

Spójrz na tekst *Romantyczności* Mickiewicza i zastanów się, które z kontekstów w nim ujrzysz.

historycznoliteracki

- 1) Przeanalizuj wypowiedzi bohaterów ballady – starca i narratora. Wyciągnij wnioski:
 - a. Zwróć uwagę na to, jaką postawę prezentuje starzec wobec zachowania dziewczyny, jakimi słowami określa jej zachowanie, dlaczego krytykuje dziewczynę.
 - b. Zwróć uwagę na to, jaką postawę prezentuje narrator wobec zachowania Karusi, jakimi słowami określa jej zachowanie, dlaczego staje w jej obronie.
 - c. Zastanów się nad tym, jakich opozycyjnych postaw dotyczy polemika starca i narratora.
 - d. Zastanów się nad tym, do jakich faktów historycznoliterackich nawiązuje Adam Mickiewicz w tym utworze.

filozoficzny

- 1) Przypomnij poglądy filozoficzne rozwijające się w oświeceniu.
- 2) Wyjaśnij, co było najważniejsze w poznaniu rzeczywistości dla przedstawicieli różnych prądów filozoficznych oświecenia.
- 3) Zwróć uwagę na wypowiedzi starca. Rozważ:
 - a. Jakie źródła poznania rzeczywistości uznaje on za prawdziwe?
 - b. Czego symbolami są szkiełko i oko?
 - c. Sformułuj wniosek, odpowiedz na pytanie: jaką postawę / pogląd filozoficzny reprezentuje starzec?
- 4) Określ postawę wobec rzeczywistości przyjętą przez narratora/ świadka wydarzeń opisywanych w balladzie. Odpowiedz na pytania:
 - a. Czym różni się postawa narratora od postawy starca?
 - b. Czego dotyczy opozycja wskazana przez narratora: prawdy martwe i prawdy żywe?
 - c. Jakie źródło poznania rzeczywistości wskazuje narrator?
 - d. Jaki światopogląd przeciwstawia on postawie starca?

kulturowy

- 1) Zwróć uwagę na to, kto prezentuje w wierszu romantyczną postawę poety? Jakie są źródła kulturowe romantycznego idealizmu? Zwróć uwagę na wierzenia ludowe.

literacki

- 1) Przypomnij cechy dramatu szekspirowskiego i tematy podejmowane przez Williama Szekspira. Zwróć uwagę na sposób prezentowania rzeczywistości w utworach dramaturga oraz na postaci obecne w tekstach. Zinterpretuj motto, którym poprzedził Mickiewicz balladę, i wyjaśnij jego związek ze sposobem ukazania rzeczywistości, w której funkcjonuje bohaterka ballady, oraz ze światopoglądem prezentowanym w utworze.

2) Zastanów się nad tym, jakie związki można dostrzec między balladą *Romantyczność* Adama Mickiewicza a balladą *Król olch* Johanna Wolfganga Goethego.

3) Przeczytaj *Ballady i romanse* Władysława Broniewskiego. Zastanów się nad tym, co łączy bohaterki obydwu utworów.

To tylko kilka z możliwych kontekstów dostrzeżonych w utworze.

Do każdej omawianej lektury można zrobić tabelkę:

Lektura		
Kontekst	Czy występuje?	Jak jest realizowany?
historycznoliteracki		
literacki		
biograficzny		
kulturowy		
religijny		
mitologiczny		
biblijny		
historyczny		
filozoficzny		
egzystencjalny		
polityczny		
społeczny		

Nie dostrzegasz wszystkich kontekstów w lekturze? Nie martw się, ja też nie 😊 chodzi o to, byś – Drogi Maturzysto – zaczął dostrzegać „otoczkę” dzieła i łączył je z tym kontekstem, który pogłębia temat i jest funkcjonalny.
Ważne jest to, byś „nie upychał” kontekstów na siłę.
Powodzenia!!!

Zapraszamy na naszą stronę
www.zdajdobrze.pl